

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.

Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.
A közlőnek a cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

K. KÖZLÖNY

előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.
Félévre 6 "
Évnegyedre 3 "

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középütczei könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

A gazdasági egylet.

A gazdasági egylet mártius 19-ki ülésében a következő felirat fogadtatott el:

Felsőleges királyi főkörmányszék! Kolozsvár sz. kir. város választott esküdt közönségének és tanácsának folyó évi február 12-én s illetőleg 20-án tartott üléseiből az / alatt egy példányban ide is fogott nyomtatványt a város lakói között szétosztva, a mely nyomtatvány tartalmából minden, az örök igazság és jog tiszta fogalmával bíró s a jelenkor gazdasági axiomáival csak némileg ismeretes olvasó is megdöbbenve értesült, hogy a nevezett hatósági testületek, az 1857-ben megszüntetett kényszerítő ugar- és legelőrend-szer visszaállítására érdekében, terjedelmes in-dokollással kísért, formászerű "törvényjavaslatot" alkottak s terjesztettek fel a fels. kir. főkörmányszék megerősítése alá.

Országos gazdasági egyesületünk e város területén birtokos több tagjainak indítványára, alólt igazgató választmány, az általa képviselt egyesület feladatából kifolyó balasztat-lan kötelességének tartja, a fels. kir. főkor-mányszék örökös figyelmét, a fenidézett mun-kalat által fenyegetett tulajdon, közjólét és rend védelmére tisztelettel felhívni.

Az egész mivel világ jogbölcslelete — el-fecszamlott elemek vagyunkközösségi ábrándjait e tisztos czim alól kizárva — a földtulajdont az általános tulajdonjog szétszege- és sérthe-telenségének védpaisza alá helyezi. A tulaj-donjog az embernek vele született, személyi-sége fogalmától elválaszthatlan attribútuma, a melyet sem pozitív törvény, sem többségi aka-rat nem teremtet, hanem mint észjogilag létezőt, létezni kellőt a pozitív törvény s en-ek kezelője az államhatalom csak védeni van bivatva. Ebből kifolyólag a teljes és tiszta tulajdon feletti rendelkezés joga senkik e föl-dön nem illet mást, mint a tulajdonost.

Igy fogta ezt fel minden polgárosult állam törvényhozása; így találjuk névszerint az au-striai általános polgári törvénykönyvben is, a melynek 354. §-e így szól: "Mint jogot te-kinthet, a tulajdon azon szabadság, miszerint valaki a dolog állagával s annak hasznaival kénye szerint báthatik, s abból minden mást kizárhat."

A mi jelesen a földtulajdont s annak mi-ként használatát illeti: hazai törvényeink s névszerint a HK. I. r. 9. czime a földtulaj-donos osztály sarkalatos, még a törvény-hozási vitatás alól is kivett szabadságai közé sorolja azt, hogy a földtulajdonosok saját birtokterületeiknek mindennemű jövedelmét szabadon és úgy élvezhetik, a mint akarják (prout voluerint).

Az Appr. Const. III. r. 33. czime 1. cik-kele keletkezéstől korát meghalad emelkedettségű ime szavakat tartalmaz: "A közönséges szabadsággal ellenkező dolog, hogy valaki más embernek határára, bár nyomában levő vagy marhalegeltető he-lyeit, kedve ellen élje és éltesse; kívánta-tik azért, hogy kiki tartsa maga határába magát."

Utóbbi időben, a szüntelős alkotmányos törvényhozás működését pótlólag, az 1854-i június 21-dikén kelt császári királyi urbéri nyilatkozat, valamint az 1856-i május 1-ről 9738 szám alatt kibocsátott helytartósági ren-delet szintén a tulajdonjog elvéből indulva ki, a föld szabad használatára intézett üdvös rendszabályokat tartalmaznak. És e m. rende-letek szabályoznak ma egész Erdélyben a föld-birtok használatát.

De miért folytassuk tovább az idevo-natkozó törvények, kormány- és helyhatósági rendeletek elősorolását; hiszen mindezek, ugy látszik, a kolozsvári javaslat szerkesztői előtt is ismeretesek voltak. S ennek dacára, a midőn a javaslat indoklásában ki van mondva, "hogy a maga földét minden ember szabad tetszése szerint hasz-nálhassa, oly elv, mely a tulajdon-jog fogalmának következtetése"; idézve vannak nemcsak az 1854-i cs. kir. urbéri nyilatkozat, s a föld szabad használatát biztosító 1856-i helytartósági szabályrendelet, hanem mindazok az utólagos felsőbb rendeletek, me-gyei és városi hatósági válaszok és intézkedé-sek is, melyek az előbbi állapot visszaállitása végett beadott kérvényekre mind elutasítólag hangzanak; mindezekből utóvégre mégis az észant és jogérzetet egyaránt sértő az a kö-vetkeztetés van erőszakkal, hogy miután Kolozsvár város mintegy 20,000 cadastralis hold területű határára 3154 holdat 566 □ ölet bíró földtulajdonos azt akarja, tehát észjog, pozitív törvény, többször ugyanazon szellem-ben ismételt kormányrendeletek s hét eszten-dei folytonos gyakorlat dacára álljon vissza a kényszerítő ugar- és legelőrendszer!

Tudjuk mi azt, hogy vannak felsőbb rendű társadalmi érdekek, a hol az állam emine-n dominiumánál fogva korlátozhatja az egyesek magán tulajdonát. Ilyen volt hazánkban az urbéri földbirtok felszabadítása, ilyen minden államban a közlekedési eszközök vezetésére szükséges föld kisajátítása, s ilyen az a ma-gas kormányi rendelet is, a mely a tagosítás keresztülvitelére ugyanazon egy helység hatá-rán levő birtoktöbbségnek némi kényszerítő erőt tulajdonít; de ez mindannyiszor, azon-kivül, hogy eredményeiben a köznek ugy, mint egyeseknek felszámíthatlan előnyére szol-gál, az elvett tulajdon teljes kártalanításával történik; itt a tulajdon nincs megsemmisítve, sőt értékeben esonkítva sem szabad lennie, csak alakját változtatja.

De az államon s az egész polgárosult vi-lág által elfogadott eseteken kívül, ily emine-n dominiumát semmiféle helyhatóságnak, semmi-féle többségnek el nem ismerhetjük, még ak-or sem, ha például Kolozsvár város határára 19,999 hold tulajdonosával szembe, egyetlen egy holdnak tulajdonosa akarná eltérőleg használni, a köztörvény által nem tiltott czé-lra, saját birtokát. Annnyal kevésbé ismerhet-nők azt el a jelen esetben, a midőn a fen-idézett 1856-i szabályrendeletnek éppen a volt kiindulási pontja, hogy a törvények által el-volt biztosított földtulajdon szabad használatát kivegye egyes hatóságok, községek korláto-ló intézkedése alól; a midőn e munkáltságban 3154 holdat bíró többségre történik hivatko-zás egy oly határon, a melynek külső terü-lete 20,000 hold körül áll, a melyből a széná-füvetek, szőlő, gyümölcsös helyeket és erdői nem számítva, csak a javaslat szerint vissza-kívánt kényszerítő ugar- és legelőrendszer alá esendő szántóföldek 7000-ot meghaladó; az ezek közt elszórvá fekvő kaszálók 2000 és így összesen 9000 holdat tesznek; és a mi-dőn e szántani képtelenségre alapított s köz-tudomás szerint nem az összes városi föld birtokosok kikérdezése után, sőt a kikérde-zetekből is nem minden erkölcsi nyomás al-kalmazása nélkül alakított többség által elérni szándékolta, már csak megpendítése által is sajnos, kivitele esetében pedig nemzedékekre kibátó gyászos következményeket vont és von-na maga után!

Hová sülyedne a törvény s a kormányi még annál üdvösebb rendeletek iránti tisztelet és bizalom, ha példa lenne reá, hogy az egész államra kihat, s az egész világ érte-lisége által jóknak, helyeseknek ismert intéz-kedéseket, mihiely nem az egész állam, sőt nem is egy vármegye, vagy helyhatóság, ha-nem ennek egy töredéke magára nézve káros nak találja, azokat megmásmintatnia sikerül!

Mit fog itélni a mivel világ rólunk, a kik a primitív gazdálkodási rendszertinkből való kibontakozás nehézségei miatt napról napra mélyebben sülyedünk az általános elszegénye-dés örvényébe, ha megtudja, hogy éppen Kolozsvár, a mely ha talán csökkent is régibb anyagi jólétében, de a szellemi haladás terén, legalább igénytelen viszonyaink között, nem örömet engedné a mivel város czimet magá-tól elvitatni, éppen Kolozsvár volt eszkö-zölje, hogy szánadő gazdasági és birtokviszo-

nyaink kiépülésének egyedüli remény-horgo-nja, a tagosítás megszűni és sötét háttérbe vonuljon.

Mert egy ilyen példa után mit remélhet-nénk a vidékeken, a hol, a fels. kir. főkor-mányszéknek bőv és alapos tudomása lehet, mennyi akadályba ütközik a tagosítások ke-resztül vitele s mennyiféle megtámadásnak van a tulajdon kitéve! Pedig a magas kor-mánynak az 1856-i szabály-rendelet kiadása által éppen a volt böles szándéka, hogy védje a tulajdonot a vagyonközösségi balfogalmak szülte megtámadások ellen, hogy készítse elő a birtokösszesítés és eszméjével való megbarát-kozást, s addig is, míg a tagosítás mindenütt létrejönne, legalább ezt némileg helyettesítő intézkedést tegyen.

Azonban eltekintve az általános érdekektől, vizsgáljuk a kérdést specielis helyi szem-pontokból.

Azt állítják a javaslat szerzői, hogy az 1856-i szabályrendelet "városok határára nem alkalmazható, mert itt a polgári és városi szabad földek elszórvá és annyira eldarabol-va fekszenek, határuk hiánya miatt a köz-lekedés a földeken annyira el van zárva, hogy egyik tulajdonos a másik jogának megsér-tése nélkül nem bír saját földére járni, szó-val a birtokosok földi között bizonyos kény-szer-kapcsolat létezik: következőleg a századok óta fenálló szokások, közös használatot egy-szerre megszűntetni kevesebbet nem tesz, mint éppen a tulajdonjogot korlátozni, a használati jogot a tulajdonosra nézve lehetlenné tenni."

Egész halom téves állítás egy rövid mon-datban.

Miután ugyanis 1848 óta az urbéri termé-szetű föld is birtokosainak teljes tulajdonává vált, a törvény, tulajdonjogi szempontból, föld és föld között többé semmi különbséget nem ismer. S ha áll el a bűbériség kötelei-ből csak 1848 óta felszabadult földekre, meny-nyivel inkább áll a századok óta szabad vá-rosi földbirtokra nézve. Megfoghatatlan okos-kodás, oly törvények és rendeletek analogiájá-ból, a melyek éppen a korlátozva volt birtok-felszabadítására vannak irányozva, az azelőtt is századok óta szabad birtoknak korlátozására vonni következtetést.

A földek elszórtasága és eldaraboltasága te-kintetében nemhogy kivételt képezne a kolozs-vári határ hazánk bármely nem tagosított helységének határához képest, sőt ellenkező-leg, akár a cadastralis munkálatsokból, akár a hely közvetlen megsemmisítéséből bárki által könnyen szereshető tapasztalás szerint éppen a kolozsvár városi határ az, a hol mindamel-lelt, hogy sok a földbirtokos és nem volt ta-gosítás, jelentékeny terjedelmű földeket látha-tunk egy-egy tagban. De másfelől világszer-te elismert nemzetgazdasági igazság, hogy ha a tulságos birtok-elaprózás általában káros ha-tásának bizonyított emellete mellett valami fel-boztható, az éppen a nagyobb városok apró földbirtokosainak érdeke, a hol az élelemkeresés nagyobb sulya az emberi tevékenység más ágaira levén fektetve, a kicsiben üztött földművelésnek, a belterjes productio anyagi előnyén kívül, erkölcsi és életidőtöltő hatása is bizonyára el nem vitatható. Miképen férne össze tehát az örök igazsággal, a tulajdon szétszegevel, hogy az a kolozsvári ipartűző vagy bármely más életpályájú kisbirtokos, a kinek például csak 1—2 hold területű földje van egy helyett, a határ valamelyik részében, de a melyet ő a hét évi rendszer alatt minden évben megmi-velt, javított, konyhakertészetre használt, él-vezvén utána a háztartásra közvetlenül szük-séges terményeket s tagadhatlanul azt a győ-nőrt is, a melylyel a föld híven ápoló tulaj-donosát jutalmazni szokta, — ez a földbirtokos jövőre minden harmadik évben kénytelen legyen erről a haszonról, erről a gyönyörről lemondani azért, mert 3150 hold birtokosa ugy akarja! Pedig a ki ismeri Kolozsvár vá-ros lakosságának élelemkeresési viszonyait, bizonyára nagyon tévedne, ha e várost a ki-váltan ipartűzők közé sorolná, a hol a lakos-ság igen jelentékeny része kizárólag mező-gazdasággal foglalkozik, s az ugynevezett iparos osztály is, rendes tüzletének pangása miatt, igen sokszor van saját földjének maga természetie productumaira szorulva.

Hogy lehetnek földek, a melyeknek sza-bad használatát a dűllöntak hiánya akadályo-zza, azt nem vitatjuk. És ha létezik ily akadály, annak elhárítása, méltányos kisajátítás vagy

az érdekelteket aránylag terhelő szolgalmi vi-szony kellő szabályozása után, igazán tiszté-ben áll vala a nemes város tanácsának és esküdt közönségének; mert ez a tulajdonjog-nak természetes postulatuma. S éppen ez aka-dály elhárítására tervet készíteni s észszerűl mezei rendőrségi szabályokat hozni javaslatba, volt egyedül kifizető feladata annak a bizott-mánynak, a mely megbízatása korlátain sok-kal tulmenve, a kérdéses munkálátot szerkez-tette. De a földek között állítólag létező kényszer-kapcsolatot ugy oldani meg, hogy mivel van olyan föld, a melyhez tulajdonosa, szántás- és hordáskor nem férhet máskép, mint ha ekéjével, szekerével egy más tulajdo-nos földjén megy keresztül, kártétel nélkül vagy illő kártérítés mellett: tehát minden föld-tulajdonos kivétel nélkül, akár van utja akár nincs, tartozzék minden harmadik évben földje tetszés szerinti használatáról lemondani, vagy a mi egyre megy ki, földtulajdonának egy harmadát egy állított többség akaratának fel-áldozni, valóban szomorító értelmezése a tu-lajdon szentségének.

És még szomorítóbb, sőt nem tartozko-dunk kimondani, a társadalmi lét alapeszmé-jét megrendítő fogalomzavar az, a midőn a javaslat a föld szabad használatának azt a kegyelemmorzsát adja, hogy egy végében legalább öt hold területű földet "beszencszolva vagy bekerítve", ha ez által a marhahajrás vagy legelés akadályozva nincs, szabad tet-szés szerint lehessen használni, vagy több ki-sebb földbirtokos egymás végében fekvő földjei-ek, közös felelősségük alatt" az ugar és lege-lés alól kivehessék. Mert ha a tulajdon nem orzás, a mint a communisták állítják; ha a tulajdon szent és sérthetetlen; s mint ilyen az államnak, a törvénynek védelme alá van helyezve: ugy a törvénynek a tulajdont és nem az azt megtámadókat kell és szabad védenie. Ha pedig a javaslat elmélete érvény-re emelkednék, a mint a más terményeit le-étezőkre nézve mondva van, hogy a tulajdo-nos védje magát ellenük a mint tudja; ha-szonjoggal lehetne mondani a tulajdon ellen intézett másnémi bűnök mindazon hosszu so-rára, a melyek minden polgárosult állam bün-tetőtörvénykönyvében az állam megtorlása alá vannak helyezve, hogy kiki védje magát elle-nük, a mint tudja, vagy ha többen egyesül-hetnek, közös felelősségük alatt! Sőt e rész-ben a munkálattal ellenmondást foglal magában, a midőn a "törvényjavaslat 3. §-e a kényszer-itett ugar és legelés alól kivételt az érdekel-tett közös felelőssége alá helyezi, a 13. §-e pedig "a pásztorkor jogait, kötelességeit, va-lamint a mezei rendőrség hatáskörét szabá-lyozó 1860-i jan. 30-ról kelt ministerialis, s 31,666—1863 számú főkörmányszékű ren-delet megtartását ajánlja"; holott az idézett m. rendeletek alapelve éppen az, hogy minden egyes birtokos földterményei a mezei rendőr-hatóság s illetőleg a közpásztorok örökös és felelőssége alá legyenek helyezve.

Szintoly megfoghatatlan, hogy mit értenek a javaslat szerzői a százados közös haszná-latnak "egyszerre" való megszüntetésén; a midőn magában a javaslatot kíséző indok-lásban ki van mutatva, hogy a nemes vá-ros tanácsa és esküdt közönsége nem egy jö-vőre behozni szándékoló új rendszer ellen ova-kodik, hanem egy észjogból és pozitív törvé-nyekből kiindult s minden megmásmintási részle-tes törvékek ellenében következetesen fen-tartott kormányrendelet alapján, hét évi foly-tonos gyakorlat által megszilárdult rendszer-ről kíván, retrograd irányban, a régre visz-szatérni.

Ha 1856-ban hozza vala fel a t. városhatóság az egyszerre való átvétel nehézségeit, ebben lett volna legalább gyakorlatra alapi-tott észant következetesség; mert jogi tekin-tetben régibb törvényeink is biztosították a földbirtok szabad használatát. De hét év mul-va mondani ezt, a midőn a kezdet nehézsé-gének szerencsés legyőzése, a megszakás, egyes földtulajdonosok gazdaságainak a be-hozott rendszerhez képest történt átalakítása, valamint a rendszer állandóságában való jó hitelt kötött számtalan jogügylet fogna a ré-gihez visszatérés által megvásárolni; midőn a hét év óta fenálló gyakorlat alatt a nép napról napra mind inkább hozzászokik a tulajdon-szentségének önkéntes tiszteletben tartásához, s a határ praevariatioiok folyást kevesbültek; nemcsak következetlenség, hanem székezerek-

re menő értéket involváló jogos érdekek meg-rövidítése.

Mert dűnhetlen számtani igazság, hogy a ki egy darab földet a közelebbi időben oly számtalossal vásárolt meg, hogy azt minden évben szabad tetszése szerint használhatja, a kényszerítő ugar- és legelőrendszer visszaállítását által, önhibáján kívül, meg lenne fosztva földje értékének egyharmadától; a ki pedig a javaslat által megengedett esetekben földjét olyan száncszál vagy kerítéssel vennie körül, a mely őt, mint a ki ez esetben úgy szólva törvényen kívüli állapotba lenne helyezve, a kártételtől megvédi, számítva az építést, a boszus rongálások miatt szükséges-vé váló folytonos javítást, s a kerítés által elfoglalt, vagy miatta nem mivelhető területet, főleg kisebb tagoknál, bizonyosan többet áldozna földje értékének egyharmadánál.

A ki több évre adott vagy vett földbirtokot haszonbérbe, az vagy zaklató kárpótási követeléseknek, vagy igazságtalan megkáro-sításnak lenne kitéve.

Sokat vesztenének legkiváltabban maga a város, mint erkölcsi személy s a kebelehen létező egyházi, közmivelődsi, ápoló s más jótékony célú intézetek, a melyek a város határán levő terjedelmes földeket, a munká-lat érvényre jutása esetében, bizonyára nem tudnák az eddigi mértékben jövedelmezíteni. S hogy hosszas részletezésbe ne bocsátkoz-zunk, csere, örökség felosztása, jelzálogos lekötés s több más ilyenmű jogügyletek jó-hiszenmégletté vált alapja mind megrendülne; a föld nagyobb becsének pénzösszegekkel tör-tént kiegyenlítése, a bekövetkező értékesük-kenés miatt, a földbirtokosok kézzel fogható megkárosítására tűne ki.

A ki gazdaságába istállózási rendszert ho-zott be, azt mesterséges takarmánytermesztésre vagy a szántóföldek között szorványosan fekvő természetes kaszálóira alapítva, s így kel-ló trágya mennyiséggel eléllítással által földjeinek termő erejét kifejtette, folyvást jó karban tar-totta, a kényszerítő ugarrendszer behozatala esetén gazdasági forgó tőkéjének, a feleslegessé válás, kedvezőtlen verseny miatti káros elide-genítés stb. következtében nagy része meg-semmisülne; álló tőkéje pedig a további kel-lő gyarapítás eszközeinek hiánya miatt sor-vadásnak indulna.

Pedig az egyes polgárok vagyoni hanyat-lása visszahat az állambiztonságra is. A ro-szul vagy éppen nem mivel földért csak úgy meg kell fizetni az adót, mint a jól és foly-tonosan mivelte. De a productio-csökkenése maga után vonja a fogyasztás esőkenését, s az állam jövedelmeinek legtemesebb ága, az indirekt adó is csökken általa.

Ha Kolozsvár város anyagi jóléte alább szállott egykori fokáról, annak oka bizonyo-

nyosan nem a hét év óta fenálló határmive-lesi gyakorlatban keresendő.

Nem tudjuk, minő hitelességi statisztikai adatokból van merítve az az állítás, hogy Kolozsvár város ma nem bírja a hét év előtti marha mennyiséggel. De az bizonyos, hogy a tenyésztő marha valamint most, úgy régen sem az ugaron kapta nyári táplálékát; e cél-ra a városnak külön legelői voltak és vannak ma is. Az igavonó és tejelő barmok nyáiban is istálón tartva, a szántóföldek közt elszorva fekvő 2000 holdnyi természetes kaszálóról s a nagyobb mennyiségben természetien kezdett takarmánymenekből elég táplálékot kap; s en-nek eredménye, hogy a széna és a tej ma olcsóbb mint hét év előtt volt.

Az az állítás, hogy belterjes gazdaság folytatására és így nagyobb mérvű termés-zésre munkás kéz, tőkepénz s a nyers ter-mények magas árú kelendősége szükséges, oly általános igazság, a mely minden vitá-táson felül áll. De ha alkalmazható ez egész Erdélyre, Kolozsvár város bizonyosan csak kedvezőbb kivételt képezhet alóla. Ide az egész mezőgazdasági ideyénat az úgy tudni a munkakereső nép, hogy nemcsak a kolozs-vári gazdák találnak minden időben elegendő számú, hanem még a környékbeli falusi gaz-dák is akár hányszor itt toborzák a napszá-mosokat.

A tüke hiánya igaz, hogy sajnosan tap-sasztalható egész Erdélyben. De Kolozsvár e tekintetben is kedvezőbben áll Erdély sok más vidékeinél. A ki a tőkét nemzetgazdasági széles értelmében véve, alatta nemcsak kész-pénzt, hanem a föld termőerejét fokozó s emberi munka erőit pótló beruházmányokat ért, annak csak egy tavaszi vagy nyári reggelen a városból mezei munkára kivonuló gyönyörű hat, nyolcz marhas fogatok hosszú során kell végig tekinteni, s látni a különben primitív szerkezetű gazdasági eszközöknek olykor a fényűzésig pazar kiállítását, hogy meggyőző-d-jék, mikép azok értékével gépeket, miveltebb gazdasági eszközöket stb. is lehetne szerezni, ha az a gazdának elméleti ismereteivel, haj-lamával, vagy földjei fekvésével összeférne.

A mi végre a termények csekély árát, a kelendőség hiányát illeti, szomorú igazság, a melynek sulya alatt az egész Erdély gazda-közönsége roskadoz; de ennek, ha valaha, most bizonyosan nem az igen „nagy nyers-termes” az oka. Lélekrazó tanúságot tesz er-ről a testvérhonnak inséggel küzdő másfél milliónyi népessége, míg mi innen a Király-hágón csak potom áron tudjuk pénzzé tenni csekély feleslegünket. Hanem oka az általá-nos pénzhiány, ennek pedig okai ismét nem határmivelsi rendszereink sarkallanak. Azon-ban Kolozsvárra nézve, ha létez kivétel, ez hazánk más részeihez képest éppen nem mu-

tat hátrányra. Mert czáfölhatatlan tény, hogy Kolozsvár jól mivel földjének terményei, je-lesen sikeres búzája, 5—10%-kal mindig drágábban kelnek el a kolozsvári piacon, mint a vidékről szállítottak, jóllehet ezek, árver-seny tekintetében, már a szállítási költségek-ke is hátrányban állanak.

De másfelől, ha a nyerstermények ole-ságát hozzák fel tervök mellett a javaslat szerzői, mivel bizonyítják, hogy a marha te-nyésztés szeritők nagyobb lendületet venne s jobban fogna jövedelmezni. Semmivel; és hiá-ban is kísértenék meg bizonyítani. Mert az már minden vitáson felülálló elméleti és gyakor-latú igazság, hogy nyári takarmány termés-zéssel több marhát és sokkal jobban táplálva lehet tartani, mint a kopár ugaron való le-geltetés mellett. Különben a földtulajdonnak szabad használata éppen nem foglal magában senkire nézve kényszerítést, hogy belterjes gazdaságot üzzön, ha érdekei, nézetei vagy körülményei másképen tanácsolják.

Mit mondjunk a pihentetés, a legelő mar-hák általi taposás, trágyázás elméletére! Ilyen érvek, az eddig felhozottak után nem méltók hosszab czáfolatra. Legyen elég constatal-nunk, hogy míg 1856 előtt a kolozsvárvárosi lakos drága pénzt fizetett, hogy udvaráról a legjobb trágyát a legközelebbi szemétrakhely-re kihordják: a közelebbi években házról házra járnak a kolozsvári gazdák, eladó trá-gyát keresni. S végre, ismételnünk, hogy a szabad használati rendszer senkit sem zár el-attól, hogy a mikor neki tetszik parlagban hagyja, vagy ugarszántás által porhanyósítsa földjét.

Felséges Királyi Főkörmányszék! Igye-keztünk a fenebbiekben lehető rövidséggel megmutatni, hogy a kényszerítő ugar és legelő rendszer visszaállítását célzó kolozsvári ja-vaslat

megtámadja a tulajdonjog szentségét; ellenkezik írott törvényeinkkel, ezek szel-lemében kiadott kormányrendeletekkel, s hét évi, előnyösnek bizonyult gyakorlattal;

statutarius joggyakorlatot vesz igénybe köztörvényekkel szembe, veszélyes előzményt szolgáltatván a törvény és felsőbb rendeletek iránti bizalmat és bizalom megingatására;

utat nyit oly gyászos horderejű követke-ztetésekre, a melyek a társadalmi létet alap-jában megrendítik;

bűnös ingereket kelt egész Erdélyben más tulajdonosok sértésére s a magas kormány által üdvösnök vallott s folytonos gyámoltá-sában részesített tagosítás akadályozására;

tulajdon-átruházási és haszonvételi jó hi-szemű jogügyletekre tett számításokat megbi-úsítva, felszámíthatatlan kárt okoz büntelen egye-seknek;

retrográd iránya által az egész mivelv vil-lág előtt compromittálja a magas kormány-nak czélyszerűbb gazdaság előmozdítására kifejtett törekvéseit;

s végre hiányos vagy éppen alaptalan statisztikai adatok-, állításokból vont követke-ztetései még alaki megállhatósággal sem bir-nak.

Alázatos tisztelettel kérjük azért a Fels. kir. Főkörmányszéket: méltóztassék e javas-lattól nemcsak magas jóváhagyását, megerősítését megtagadni, hanem egyszersmind az erdélyi összes közigazgatási közegek útján minél sietőbben és hathatósabban intézkedni, hogy e javaslatnak bizonyosan el nem maradó káros hatása ellensúlyozva legyen.

Gy.-Szt.-Miklós, mártius 7.

A politikai szélesenedet, mely széklünkben az e lapokból is ismeretes harmadik követ-választások óta uralkodik, közelebből egy kis vihar zavarta fel.

A tény előzményeivel együtt következ: A gyergyó-szent-miklósi dulói hivatal 1863

október 22-ől 1640 sz. a rendeletet bocsát Gy.-Szent-Miklós községéhez, melyben Purpriger Ferencz duló ur előadja, miképp „a hely-beli községi jövedelmek- és kiadásokról, nem-különben mily modernani pénztári kezelésről átfutólag személyesen meggyőződött és az ak-kor talált hiányokról egy jegyzőkönyvet szer-kesztett” s terjesztett fel id. fkbírói helytartó Szabó Ádám ó méltóságához, ki is ennek kö-vetkeztében Márton Ferencz községi bírót és Ferenczi György jegyzőt *) hivatalukból fel-menteni és új választást rendelni méltóztatott; minél fogva a duló ur „a fenémért nagyon tisztelt meghagyásnak következtében és egyéb szolgálati tekintetből is” az éppen említett községi hivatalnokokat hivatalukból felmenti és új választást rendel, kijelentvén egyzer-smnd, hogy a választáskor legtöbb szá-vazatot nyert három egyén közül a legalkalmasabbat fogja bírónak ki-nevezni.

E rendelet a községi eljáráságot igen terhes gyanuval sújtván, egy 25 választó a tal aláírt kérvényt nyújtott be az id. főkirály-bírói helytartó urhoz, melyben kérelmek a gyanu alá vett hivatalokok ellen a rögtöni vizsgálat elrendelését követelik, de egyzer-smind őket mind addig hivatalukban megha-gyadni kívánják, míg bűnösségük vagy ártatlanságuk ki nem derül; annyival is inkább, minthogy a gyanut bevalottképen is csak fu-tólagos és így éppen nem beható vizsgálat eredményezte.

*) Gy.-Szt.-Miklós választott követe a szebeni or-szágygyűlésre. c=a+b.

TÁRCZA.

AZ ERDÉLYI SZÁSZOK MAGATARTÁSA

1860 október 20-dika óta.

Történelmi vázlat

Halmágyi Sándortól.

(Folytatás *)

Előadó ismétlé aziránti nézetét, hogy e kérdés titkos ülésben lenne tárgyalandó; de Dr. Guist és Gull a nyilvánosság mellett szolt, mivel, ugymondanak, ugy is csak azon előleges kérdésről van szó, tárgyalás alá bocsátatassék-e a kérdés vagy sem? mire előadó indítványozá, hogy az egyáltalában ne bocsátatassék tárgyalás alá, miután károsnak tartja, hogy azon kezdjék a dolgot, miszerint egy későbbi nemzeti gyűlés az előbbinek végzéseit megsemmisítse. Most Lassel szólalt fel: Azon határozat — ugymond — a melyről itt s ó van, csak az, melynélfogva a nemz. gyűlés kész-nek nyilatkozott lemondani municipalis alkotmányáról, hogy az 1848 dec. 21-ki manifestumban kimondott alapelvek valósítat-hassanak, de azon lényeges föltétel volt ki-kötve, miszerint a szász nemz. gyűlés csak ugy mond le saját alkotmányáról, ha az 1849 martius 4-diki birodalmi alkotmányt életbeléptetik. De miután ez nem történt meg, magától értetlik, hogy a feltétellel megszünt a kötelezettség. Az 1850 ki nemzeti gyűlésnek pedig nincs mit a szemére vetni, meri ha az akkor várt dolgok teljesültek volna, most ta-lán semmi ok se lenne panasza, stb. Elő-adónak titkos ülés tartása iránti indítványa kisebbségben maradt *)

Az aug. 10-diki ülésben tárgyalatott szász-városi követ Domsa indítványa, miszerint a szászváros-széki követek ülése jelöltessék

királyi várossal bíró székek és vidékek követneinek sorába, minthogy ő Flge Szász-várost szabad kir. városi rangra emelte. Ne-hogy a „történelmi rangfokozat” a sz. nemz. gyűlés kebelében megzavarassék; az indit-ványt megbuktatták a szászok. Domsának egy más indítványa, hogy „az 1848 april 3-diki szász nemz. gyűlésnek az oláh papság dotatiojára vonatkozó intézkedése haladéktal-anul foganatosíttassék s az oláh ifjuság ne-veléséről falun és városban intézkedjenek” jobb sorsban részesült, a mennyiben kimondatott, hogy a kérdés nem sürgetős, de annak idejé-ben napi rendre ki lesz tűzve *). Ez ülésben olvastatott fel a politikai és törvényhozási bi-zottság jelentése is, melynek lényege oda ment ki, hogy a szász nemz. gyűlés az át-meneti korszakban tartsa magát a szabályozó pontokhoz, ha mindjárt azok nem felelnek is meg a korszellemnek. Azonban az aug. 12-ki ülésben heves vita után, melynek folyama alatt elhők a szászsebesi román szilletesü kö-vetet inté, hogy válogassa meg szavait, ha-tározatát emeltetett, hogy a szabálypon-tok revisiojának munkája rögtön kezdessék meg, valamint ugyancsak ez ülésben határozatott meg az is, hogy a szász földi nemegyesült lelkészek dotatioját illető statutum szentesítése a maga után szorgal-masztassék, addig is felszólítván a hivatalokat, hogy a nemz. gyűlésnek az román lelkészek- és iskolákra vonatkozó 1848-ki határozatait fo-ganatosítsák *).

Az aug. 17-diki ülésben megválasztattak azon bizottmány tagjai, melynek feladatánul tüzett ki a szabály-pontok átdolgozására nézve javaslatot készíteni. Tulnyomó többség-gel 20-ból 18 és 17 szavazattal megválasz-tattak: Schmidt Konrad kir. főkörmányszéki tanácsos és os. kir. financerprokurator, továbbá Bolloga Oberlandesgerichtsrath és Schmidt Vilmos brassói szenátor. Popp szászsebesi román követ indítványa pótlólagok választása iránt elvetetett, s később az elnök nem en-gedvén meg egy irat felolvasását, a gyűlés-

termet odahagyta *). Ugyanezen ülésben ol-vastatott fel az igazságtügyi bizottság jelentése, mely mellett az 1852 máj. 3 diki polgári per-rendtartás módosítását illető tervezet terjesztett elő *), s a jövő gyűlésre ki is tüzett részletes vita tárgyal; elfogadatott. Az aug. 19-diki ülésben aztán kimondatott, hogy a sz. n. gy. az osztrák p. perrendtartáson elvi-leg semmit se változtat, hanem csak egyze-rüsti s a quid juris és quid consilii kérdése felett sok élénk nyilatkozat hangzott fel. Leg-meglepőbb — mint a szász tudósait írja — valóságos nyugtalanságot okozó volt Stebri-ger, beszercei követ nyilatkozata: „Az kérdés, törvényes-e az osztrák törvény? A törvényhozásnak mindkét tényezője egyértel-műleg bocsátotta-e ki azt? Ha mi alkotmányos törvényt akarunk alapul venni, az 1848 előtti törvényekhez kell visszafolyamodnunk, mert nem törvény az, a mit ránk tukmál-nak! Pártolom a bizottsági javaslatot” stb. Végre is 10 szavazattal 8 ellen határozatát emeltetett a bizottság javaslatát, miszerint az elfogadott tervezet megerősítés végett feler-jesztendő, de ezen megerősítés reményében, azonnal kiadandó, hogy az illető hatóságok addig is ahoz alkalmazkodja-nak, mert — halljuk az egyoldalú törvényho-zás gyönyörű motívumát! — a szentesítés nem hamar eshetik meg, s ha a követek ezen eredmény nélkül mennek haza, küldöik nem igen küszönik meg! Egyedül Schuller volt az, a ki aztán kinyilatkozta, hogy mint első folyamodási bíró ezen határozatokhoz szentesítés előtt nem fog alkalmazkodni, mi-után azokat törvénynek nem tekintheti *). — Az aug. 31-diki ülésben a napirendre kitüzött tárgyak egyik legfontosbika vétett elő: „Szabá-lyzat az alkotmányos hivatalok hatásköre- és illetékességére nézve polgári jogkérdéseknél perügyletben s azokon kívül, valamint a büntet-től ügyekben.” A bizottság ezen javaslatának mind a 16 §-lye kifogás nélkül elfogadatott.

Csupán a felett támadott heves vita: vajlon fölterjesztessék-e megerősítés végett vagy ne, s végül 13 szavazattal 4 ellen, határozatott, hogy e szabályzat ne terjesztessék fel megerősítés végett *). Ugyanez ülésben tárgyal-tattak a szászsebesi követek indítványai a szász földi románok érdekében: a hivatalnok-ok választásának a nemzetiségek számará-nyához képest, s Erdély más részeiből is jelöltethessenek ki; minden szék és vidék hivatalos nyelve állapíttassék meg a román vagy szász többség szerint; román ösztün-díjak osztassanak stb. stb. *).

Azokban a napokban nagy divat volt a magyar kormányférfiakat s törvényhatóságok-at gúnyal uton utfélen korholni, hogy fel-forgatják a világot, könnyelműen veszik az igazságszolgáltatás ügyét, ismét a régi tábla-bírák ülnek a derékszékekben, a kik a régi törvényeket elfeledték rég, az új osztrák tör-vényekből pedig kukkot se tudnak, vége a rendnek, vége a jogbiztonságnak stb. E ki-fakadások többnyire Sz.-ból eredtek, a hol még mindig sokan gyászolták s maig is gyá-szolják az absolutismus bukását. Egy-egy dis-ponibilis állapotba jutott beamer, ha véletle-nül nem választatott meg követnek a szász universitásban, unalmában nekiült, s az „ungari-sche Wirthschaft”-ot kegyetlenül illusztrálta nagy örömeire „Herm. Ztg.” „Siebenbürger Bote” „Ost D. Post”, „Presse” stb. című magyar-faló lapoknak, melyek nagy készséggel adtak ki minden ilyen piszkolódó firka-t.

Aug. 24-kan titkos ülés tartatott, az igazságszolgáltatás ügyének vezetése az egész szász föld területét illetőleg másodfoku bíró-sági hatáskörrel hat követre bízott, a kik felkértek, hogy a szász nemz. gyűlés első ülésfolyama aug. végével bezárandó lévén, sziveskedjenek állandólag Szebenben maradni és a szász nemz. gyűlés nevében bíraskodni.

(Folytatjuk).

*) „Sieb. B.” 1861. 163. sz.

*) „Sieb. B.” 1861. 167. sz. E tervezet egész ter-jedelmében olvasható a „Sieb. Bote” 168-ik és a „Kol. Közlöny” 142-dik számában.

*) „Sieb. Bote” 1861. 171. 172. sz.

*) „Sieb. B.” 1861. 173. sz.

*) U. o.

*) Lásd a „K. Közlöny” 1. 2. 4. 6. 8. 10. 13. 17. és 19-dik számait.

*) „Sieb. B.” 1861. 154. sz.

*) „Sieb. Bote” 1861. 157. sz.

*) „Sieb. Bote” 1861. 160. 161. sz.

E kérelemnek az id. fkbírói helytartó ur 1863. nov. 2-án 1374 szám. a. kelt válaszával sem egyik, sem másik tekintetben helyt nem adott, minthogy előbbi rendelete „nem csak a bíró és jegyző ellen rendellen községi javak kezelése miatt felmerült panaszok, de a nm. kir. főkörmányszéki elnökség 1863. október 18-án 6278 számú magas rendeletén (melynélfogva a községi előjárások évenként újra alakítandók) alapul.

Meghagyja tehát a t. dulói hivatal 1863. október 6-án 1774 sz. a. a községi hivatalnak czimzett rendeletével, hogy a bírónak és jegyzőnek már elrendelt választása ugyanazon hó 16-án „akadatlantul, az az szótítással nélkül” elővetessék és a dulói hivatal, netalántani megtagadás által ne kényszeríttessék a bírót és jegyzőt hivatal utján kinevezni.

November 16-án ehézképest véghez ment a választás, melyen a duló ur maga kinyilatkoztatta, hogy mind az elmozdított bíró, mind pedig a jegyző újból megválasztathatnak; de bizonyos, hogy a bíró nem fog megerősíttetni. Minden vizsgálat nélkül be lett tehát vallva, hogy a pénztár rendetlen kezelése legalább Ferenczi György jegyzőt nem terheli. Tizen kaptak több-kevesebb szavazatot, a legtöbbet nyert három egyén — köztük a letett bíró és jegyző — megerősítés végett felterjesztett.

Es vártuk a megerősítést, és vártuk mind addig, míg végre idei febr. 14-én 271 szám alatt kelt bántatásával, mely a „községi hivatalnak Ferenczi György jegyző ur kezére” szól, a duló ur kihirdetés végett a mélt. id. fkbíró. helyettes ur 1864. febr. 9-én 1410 eln. sz. a. kiadott rendeletét közlé, melylyel azon okból, minthogy a „bírói választás” alkalmával a jelenlevő választók szintén egyhangulag Márton Ferenczet újból is bírónak megválasztották, s a dulói figyelmeztetés ellenére nagyobb-része a hármas választásba bocsátkozni nem kívánt, csak egy személyre szavazván, e szerint szintén kényszeríteni akarván a közigazgatási hatóságokat eddig is bírói hivatal viselt Márton Ferenczet újból megerősíteni, de ez, mert a pénztárt rendetlenül kezelte s hivatalának megfelelő képzettséggel nem bírt, „s ennél fogva csak alárendelt községi hivatalnokok s tekintélyes községi tagok bábjává válik” stb. stb. — a legtöbb szavazatot nyert három választott második vagy harmadika erősítetik meg? Nem. Vagy új választás rendeltek? Az sem. Hanem a fkbírói helytartó ur ő maga „kénytelen” „a bírói állomás betöltéséről helyettesítést által gondoskodni s e célból az ezennel idefogott okmányt” „Gy. Szt.-M. klós községében t. Návrátszi Károly urat helyettes bírónak” kinevezni, egyszersmind meghagyván a duló urnak, hogy a már régebben megválasztva levő pénztárnok és ellenőre hivatalaikba állítsassanak be. Az „idefogott okmányba”, mely a dulói hivatal által közvetlenül kézbesített, a helyettesített bírónak 400 o. é. frt évi fizetés rendeltetik a községi pénztárból.

E rendelet következtében a helyettesített bíró a duló ur kezébe a községi képviselői jelenléte nélkül az esküt csakhamar le is tette és hivatalát megkezdte. A jegyző pedig, ki a vett utasítás szerint e rendeletet közzéteendő, febr. 19-dikére a községi képviselőket gyűlésre hívta össze, a gyűlés eötti napon este 6¹/₂ órakor a dulói hivatalnak egy ugyanazon napon 271 sz. a. kelt rendeletét vette, melyben a t. duló ur, mint mondja, tudomást vévén arról, hogy a községi tagok bíróválasztásra hivattak össze, miután bíróválasztást nem engedélyezett, a képviselőknél kivül minden községi tag utasítások vissza, mivel továbbá észrevette, „hogy talán tán több községi egyének a bíróhelyettes kinevezése ellenében nyílt helyiségen kitörni szándékoznak”, „és hogy tán a már fellegerült polgárság nagy számmal összegyűjtött rendetlen kitérősektől előre megóvassék”, ezeknek „holnapra összegyűjtését a községi jegyző személyes felelőssége terhe alatt szorosan” megtiltja, tudtul adván egyszersmind a duló ur azt is, mikép a végből, hogy e rendlete „pontosan és teljesen betartassék, egyuttal a helybeli csendőrpáncsnokság a katonasággal egyetemben a fölött örködni, és e rendelet daczára mégis talán a bizotmányi tagokon kivül összegyűjtendő polgárság szétszórására felelősséget hivatott.”

Erre a jegyző másnap reggel 8 óra körül írásban kijelenté a dulói hivatalnak, hogy bíróválasztó gyűlés összehívása nem volt és nincs, a tilalmat a nem képviselő községi tagokkal mennyiben az időközlet engedé közzölte, s ha a t. duló ur komolyoknak hiszi az okokat, melyek őt a csendőrség és katonaság igénybevételére öszönözték, sziveskedjék személyesen a gyűlést vezetni és tekintélyével a netalántani kitérési szándékok megakadályozni, magarészéről mint jegyző, ki nem végrehajtó hatalommal felruházott hivatalnok, a vést, ha csakugyan kitörendő, meg nem

akadályoztathatván, a felelősséget magáról elutasítja.

Azonban a duló ur, még egy szóbeli meghívásra is, mint izenő, egészségi szempontból a képviselőt gyűlésében meg nem jelenhetik és így a gyűlés a jegyző elnöksége alatt kezdődött vette és lefolyt számos nem képviselő tag jelenlétében, a leghiggadtabb és legrendesebb tanácskozás jellemét egy percig sem tagadva meg, ámbár kétségtelen, hogy a kinevezés híre a kedélyeket igen is felizgatta s a duló ur tudósításánál semmi sem volt alkalmasabb ez izgatottságot kitöréssé fokozni, mit csak is a szótívok higgadsága lehetett képes megakadályozni.

E gyűlés határozatai következők:

1) Öväs a dulói hivatal azon rendelethe, mely a községképviseleti gyűlést törvény és szokás ellenére zárt ajtóknál parancsolja megtartani és öväs a községi polgároknak kitöréssé való gyanúsítása, valamint a karbatalom igénybevétele ellen, a gyűlés folyama legfenségsben igazolván e gyanúsítás alapján voltát.

2) Folyamodás a felséges kir. főkörmányszékhez visszaadása végett a község bíróválasztási jogának, mit még az absolutismus sem tagadott meg soha, s minek elvévése annál sajnosabb, minthogy a kinevezés ezuttal semmivel sem igazolható: a val ugyanis nem, hogy az elmozdított bíró bármilyen okon képtelen e hivatal betöltésére, mert ez esetben a legtöbb szavazattal ferjesztett második vagy éppen harmadik egyén vala kinevezhető, kiknek képessége ellen maga a kinevező rendelet sem tehetett kifogást; de a val sem, hogy a választott legnagyobb része csupán egy egyénre szavazott, mert éppen tavaly, midőn a most elmozdított bíró lön megválasztva, a mélt. id. fkbírói helytartó ur személyesen vezette a választást, egyenesen felszólította a választottakat, hogy egyre szavazzanak, minthogy így is kikerült a hármas választás, sőt ez alkalommal oly eset is adta elő magát, hogy ő méltósága a többi között egy választott három személyre beadott szavazatát visszautasította. Legrosszabb esetben is tehát egy új választást kellett volna elrendelni, nem pedig a választás alkalmával egyetlen szavazatot sem nyert egyén kinevezése által az alkotmányos jogokat megsorbitani, mely sérelem annál érzékenyebb, ha tekintetbe vétetik, hogy annak keresztülvitele végett a hatóság fegyveres erő segítségével folyamodni nem habozott.

3) Mivel sem törvény, sem gyakorlat nincs, melynélfogva a községi hivatalnokoknak fizetését, kik ezt a község pénztárból húzzák, a főbb hatóságok határozzák meg, sőt a felséges kir. főkörmányszék méltóságu elnöksége 1862. febr. 1-éről 546 eln. sz. alatt kelt egy rendetele a hatóságok bármilyen illeténi beavatkozását még az absolutismus alatt diavtba jöni kezdett jegyzői fizetésekre nézve is megtiltja, tehát a kinevezett bírónak a folyamodás ellátásáig fizetés nem utalványoztatik, fentartván magának a képviselőség a fizetés nagysága felett annak idejében határozhatni.

4) A kinevezett bíró közigazgatási működése nem akadályoztatik.

5) A kinevező rendelethez hiven a pénztárnok és ellenőr beállítatik. A levéltár a jegyző kezébe marad.

6) Miután a kinevezett bíró állomását nem a község választásából, hanem minden választás mellőzésével egyenes kinevezés útján nyerte, a közsözsög övást tesz és tiltakozik mindazon terhek, kötelezettségek vagy egyéb eslekmények érvényessége ellen, miket a kinevezett bíró netalan a község nevében vállalna vagy tenne, ezeket miut nem a község meghatalmazottjától eredettek a fenálló polgári törvényeknek értelmében előre is semmiesznek és érvényteleneknek nyilvánítván A községet jelenben folyó perében Ferenczi György jegyző fogja képviselni, újon keletkező perekben a község kinevezendi mindenkor képviselőjét.

E határozatok, melyeknek szellemében a folyamodás is készült, a kinevezett bíró ural is közöltettek és szabadon egy uttal mindenkit, ki Gyergyó-Szent Miklós községével valamely szerződésre lépni szándékozik, e határozatok 6. pontjára figyelmeztetni.

Ezzel azonban még nincs minden befejezve.

Ugyanis folyó hó 5-én a duló ur az új bírót, a régi jegyzőt és esküdteket maga elé hivatván, szóval kijelenté s utóbb írásban is kiadta, *) hogy a községi képviselőt fennebb

*) A jegyzőhöz menesztett kiadvány betűről betűre így hangzik: „Eln. sz. 1. Községi jegyző Ferenczi György urnak helyben. Miután a gyergyó-szent-miklósi községi képviselőletnek a mult hó 19-én hozott és azon hó 21-én 107 községi hivatali számmal ide beadott s általam épp azon hó 24-én fölterjesztett határozatát, illetőleg a bírói helyettes kinevezését levéltár- és a pénztárkezelésnek átadását, a nemes csikszéki főkirálybírói helyettes mélt. Szabó Ádám ur mult hó 29-én 232 eln. számú hozzámmal intézett rendeletével a hatáskörön túljáródtet végzése érvénytelennek és továbbá mindennemű képviselői összejövetelt betiltandónak kimondotta, és nekem a mellett komolyan meghagyta, miszerint azon rende-

leirt határozatait az id. fkbírói helytartó ur ő méltósága mult hó 29-éről 232 eln. sz. a. kelt rendeletével megsemmisítette, a községi képviselőt további gyűléseit betiltotta, s így a levél-, valamint a pénztárnak az új bíró kezére leendő átadását megparancsolta, az esküdteknek pedig az új bíró iránt való engedelmességet szigorúan köteleességgé tette, s végre a község ügyeinek vezetését az esküdtek támogatása mellett mindenben az új bíróra bízta; egyszersmind kinyilatkoztatta azt is a duló ur, hogy e rendelet ellen semmi folyamodást el nem fogad.

Erdemes tudni, hogy az esküdtek csupán az előjárás végrehajtó eszközzel, de korántsem a község gazdasági ügyei kezelésének tekintetéből vannak beállítva, az utóbbi célból a község képviselőite volt alakítva és felsőbb helyről is megerősítve.

Ezek szerint tehát a község hozzá járulása nélkül, sőt a községi képviselőit világos ellenmondása ellenére kinevezett bíró a község vagyonának éppen a tulajdonos részéről nem ellenőrizhető korlátlan ura.

Hogy ez eljárásban mennyi és hol a következetesség, mennyiben van szemellett tartva a törvény és gyakorlat, és tiszteltben a tulajdoni jog szentsége, és mennyire alkalmassak ily tények a kormány czéljainak előmozdítására, azt bizvást a nagy közönség ítélte- rére bizzuk. Részünkről nem tehetjük fel, hogy ilyesmi ő Felségének, ki az alkotmányos elvekhez és kormányzathoz való szigorú ragaszkodását nem egyszer nyilvánítani kegyeskedett, tudtával vagy éppen akarattal történhetné, s azért nem csuda, ha már is felmerül az eszme, egyenesen ő Felsége legmagasabb személyéhez folyamodni ez ügyben, annyival is inkább, minthogy a duló ur fenebbi nyilatkozatával a rendes folyamodás útját előre is elzárta.

Ime a vihar, mit számosan hajlandók a bekövetkezendő követválasztások elszelének tekinteni: de ez nem valószínű, mert ily önkényes eljárás és alkotmányos miveletek egy mást teljesen kizáró ellentét, és ebből önkényt következik, hogy annak megtörténte után a követválasztásoknak akarva, nem akarva el kell maradniuk. c=a+b.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Wanderer” (80. sz.) Pestről mart. 18-ról újabb elfogatásokról értesítik. Az értesítőt szerint az elfogatások mindig nagyobb mérvben történnek, s az országnak csaknem minden részére kiterjednek. Az elfogatottak közt említik Salomon Lajost, fejérmegyei földbirtokost; Dapsit, pestmegyei gambi földbirtokost. Vácson két egyént fogtak el, egyik Zambelli volt honvéd-törzstisz, Horváth Károly honvéd ezredes egy tiszt katonakísérettel lakásán kereste, de nem találta. A mint ezt Horváth K. megtudta, azonnal jelentette magát a Károlykaszárnyában. Nagy Ödön honvéd-tisztet nem kapták meg. Továbbá volt pesti főkapitány Thaiszt. Ezeket is keresik. Irják, hogy Temesvárt, Pozsonyban, Komáromban és más helyeken is történtek elfogatások, de az illető egyének neveit nem tudhatni. Hirszerint ezek közt lenne egy az Eszterházi grófi családból is. Bécsben Bösör-ményi volt követet fogták el, s hozták Pestre. A katonai törvényszék nagy tevékenységben van.

— (Gyászhir.) Török Rudolf m.-sz.-imrei birtokos, s 1862-ben alsó-férmegyei volt törvényszéki tlnök, tlnögyuladás következtében f. hó 9-én M.-Sz.-Imrén, élete 41-ik évében jobblétre szenderült, s f. hó 11-kén d. u. a temetési szertartást borbándi r. cath. lelkész t. Ninger Ignác ur végezvén, meghatározó szónoklatot is tartva. S ekkor előlépett egyházi öltözetben a hivel megjelent helysébeli g. egy. lelkész kérve, hogy röviden ő is szólhasson, és beszélt is az elhunyt felett ő is kit életében ő s a helység lakói tisztelve szerettek, s kit halálában öszintén sajnálnak. Ezután az elhunytat zárt koporsó, melyet a fájdalom atya Török Emánuel, a családtagok, s az elhunytak ipa Vizi Dániel, a helybeli és szomszéd helységekbeli számos összegyűlt rokonok, barátok és ismerősök kísérték, a történelmi nevezetességi m.-sz.-imrei és templom falai mellé ássott sírba helyeztetett. Nyugodjék a korán elhunyt emberbarát és hazafi békességben!! (beküldve).

téhez, melytén a mult febr. hó 14-én 271 számú intézkedéssel a községi hivattal jegyző Ferenczi György kezére közölttem, mindenképpen ahoz tartani kötelességem ismerem, ezennel önt a levéltárnak a rendes átadásra komolyan azon hozzáadással felszólítom, hogy ezt már megtett szóbeli intézkedésem után jelen hó 14-én akadály és minden ellenvetés nélkül megtörténhessen, a hol magam is személyesen meg fogok jeleni. A dulói járáshivatalból György-Szent-Miklóson 1864-dik évi mártius hó 6-án Purpriger Ferenc sk. duló. * Küllel rendelet ment M. F.-hez is.

c=a+b.

— Bécsből írják a „P. Ll.”-nak: Befolyásos embereknek sikerült a kormányt végre rávenni, hogy az arad-szebeni vasutvonal kiépítésére önállóan (azaz a reichsrath nélkül) tegyen kísérletet. A kereskedelmi és pénzügyminiszter közt alkudozás van folyamában, hogy az építés, ha lehet, még ezen a tavaszon megkezdessék, azon czim alatt, hogy ez által az inségsben szenvedők is munkát kapnak. Ez azonban feltételezné, hogy sikerülhet gyorsan és olcsón szerezni meg tetemes tőkepénzeket. Mert ha ez gyorsan nem történik, az inségs talán a nyáron megszűlvén, nem felelhetne meg fentebbi czimének. Különb is az alkudozás maga is sok időt kívánhat e tárgyban, míg határozattá érik.

— Független bécsi lapok, mint a „Wiener Lloyd”, „Morgenpost” stb. a magyar országgyűlés mielőbb való összehívását s a magyar kérdés kielégítő megoldását sürgetik.

— A nemzetiségi kérdésre nézve az „Öst und West” úgy értesül, hogy a magyar helytartótanács megbízottait, vegye az ügyet, négy nem-magyar származású tanácsos közreműködésével újabb tárgyalás alá s készítsen törvényjavaslatot, mely aztán az udv. korlátosság által még átdolgoztatván, a magyar országgyűlés elé fogna terjesztetni.

— Báró Eötvös József és Trefort Ágost urak a „W-r” pesti levelezője szerint, az általuk megindítani szándékolt politikai lapra nem nyertek felsőbbeségi engedélyt.

— A hazai ipar ismét melegebb részvétet ébreszt a socialis téren. Régen volt szó orsz. iparegyesület alakításáról, mely eszme most már jóformán megért, mire mutat azon részvét, melyet e f. hó 14-én báró Eötvös József ő mlga elnöksége alatt tartott alakító gyűlésen megjelent számos jelenlevő tanusított. Az alakuló iparegyesület bizonyosan nagy lendületet adand a hazai iparnak általában, különösen pedig sok életre való vállalatnak.

— A magyar Shakespeare első köteté, mely „Othellót” Szász Károly, és a „Szent Ivánéji álmat” Arany János fordítása szerint hozza, már sajtó alatt van. A Kisfaludy-társaság első az kötetet Shakespeare három százados műletére napjára szándékozik kiadni.

— A „Garibaldi diadalmenete” című gyermekjáték, melyet az utóbbi időben nagyon felkaptak, Austriában tiltottat, s e tilalom folytán a bécsi játékereskedéseket a rendőrség megmozdította.

— A népszámlálás, mely 1864-re volt kitűzve, s mely a kincstárnak fél millióba kerül, 1867-re halasztottat.

— Nem kell többé ló! Bécs utcáin két kis equipage robog elő s hátra lovak nélkül, és ez nagy öröm a kedélyes bécsi népnek, mert a látvány nem mindennapi s még hozzá mindenki, a kinek csak kedve tartja — ingyen élvezheti. A gép egészen gyakorlatiannak bizonyul be, mert a tovarobogás meglehetősen gyorsan, s a kitérés, fordulás könnyen történik. Irják, hogy igen valószínű, miszerint az ily kocsi használata alkalmasint általánossá fog válni, s akkor minek a ló? Az említett két kocsi Bécs utcáin a kíváncsi gyerekek egész csoportja kíséri.

— Hogy a sz. atya miként erősíti meg a halálra szóló ítéleteket, a „K. H. Z.” párisi tárczairója következőleg beszéli el: A consulta főtitkára az illető okiratokkal megjelenő ő szentsége előtt s a vád, pör, és ítélet felől jelentést tesz. Ha ő szentsége erre mit sem szól, a főtitkár az okmányokra ezt írja rá: „Non ha parlo.” (Nem szól.) E szavak egyenlő hatásnak a megerősítéssel s az ítélet végrehajtatik. De ha ő szentsége azt mondja: „Lasciate le carte”, a titkár leteszi az okmányokat s eltávozik. Ha az iratokat ismét előbbi helyükön találja, s ő szentsége ismét hallgat, a titkár ezt írja alá: „Non ha dato ordine in contrario.” (Nem tett ellenrendeletet, s ezzel az ítélet jogérvényes lett. De ha ő szentsége csak a legparányibb kérdést teszi, ezzel már a kegyelem meg van adva. Ő szentsége legkisebb intervencioja az ítélet végrehajtását lehetlenné teszi, a mit a pápa beszél, az kegyelem.

— Hir szerint a császárné s királyné ő Felsége a jövő nyári időnyt nem Fűlreden, de Keszthelyen fogná töltetni, hol a Festetics palotában már most is készülnek a legmagasb vendég elfogadására. Ő Felsége innen tenne a Balatonon kirándulásokat.

— A pesti adósfogházban rendszeren két-három ember szokott letartóztatva lenni. Tíz-nél több még soha sem volt benne. Annál gazdagabb a bécsi adósok börtöne, melyről azt írják, hogy mindig zsúfolva van.

— Báró Sina egyik leányát hallomás szerint Polignac Edmund herceg, Mirés párisi bankár meghalt nejének özseje jegyezte el a napokban.

— Egy londoni orvos 2000 font sterlinget ajánlott annak, a ki 14 napra légtes térbe engedi magát zárni, hogy az említett orvos kísérleteket tehessen rajta; úgy hiszi egyszersmind, hogy az ember ez idő után ismét

életre ébreszthető. (?) S ki hinné, e vakmerő kísérletre egy hazánkfa kész lenne vállalkozni — mint a „H.”-nak írja — azon kikötéssel, hogy akár él, akár hal, a kifizető 14 nap után, a 2000 font sterlinggel rendelkezessék, és ez esetben a kifizető jutalmat az inségesek javára felajánlja. A mérész vállalkozó Kubinyi József — Margitáról.

— Czukor-czirok. Sohasem volt több oka a gazdának póttakarmányról gondoskodni, mint most a tavalyi takarmányszűke után. Nem hibáztak e tekintetben a jó tanácsok sem, melyek a gazdáknak adtak, s hiszem, mindenki utánna néz egy vagy más, sőt többféle póttakarmány vetése után. Szabad legyen nekem itt a t. gazdaközönséget a cziroknevekre figyelmeztetni. Nálunk a közönséges süprőczirok ismeretes, tudják a gazdák, hogy az a földben nem igen válogat, bárha a könnyebb földet jobban szereti; de nagyban nem termesztik, pedig sürűn vetve, míg gyenge, igen kedves takarmányul szolgál. A czukor-czirok (sorghum sacharatum) oly természetű, mint a közönséges czirok, a könnyű földet inkább kedveli, zöld takarmánynak felelő bescs, mert sebesen nő, s igen tápláló s kedves eledel minden baromnak. A czukor-czirok vetésének ideje tavasszal van, a föld jól felporhanyitandó s ezután csak ugy kell vetni mint az árpát, vagy más tavaszi veteményt. Egy holdra elég két véka, vagyis egy bécsi mérő mag. A magnak mostani ára mázsánként 20 frt, tehát a vetőmag aránylag nem sokba kerül, tekintve, hogy nagymennyiségű zöld takarmányt nyerhetni általa. Az egyszeri kaszálás s földben 30—40 mázsa zöld takarmányt ad, de ha a kaszálás jókor történik s egy kis eső jön utána, még ki szokott a czirok sarjadzani és ekkor legalább bő legelőt nyerhetni utána. Ha száraz takarmánynak akarja valaki a czirokat használni, akkor ne később a kaszálással addig, míg előregszik szára, hanem előbb vágassa le, azután gondja legyen, hogy jól átszáradjon,

nehogy a berakás után megpenészedjék. A szárítást ugy kell vezetni, hogy a rendek nagyon szétterve ne legyenek, hanem hogy inkább a levegő, mint az étető nap szárítsa át, mert ily takarmány, kivált ha kevésbé megfűlött, sokkal jobb, mint a mely a nap által egészen kiaszott. Téli etetésnél mindenesetre szecskává kell vágni a czirokat, de tanácsos nyáron zölden is összevágni, ezzel sokat meg lehet gazdálkodni. T. M.

— Folyó hó 27-dikén, vagy is husvét első napján d. e. 10 órakor a fő t. kegyes rendiek templomában, Cherubini Lajosnak nagyszerű innepi miséje Berecz Ede ur igazgatása alatt városunk legtekintélyesebb zeneművészei és műkedvelői közreműködésével fog adni; mit is t. cz. olvasóinkkal tudatni ezennel kedves alkalmat veszünk.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, mártius 15. A „Morning Post” nem igen vérmes reményt táplál az értekezlet sikere felől. „Még egy hetünk van, így ír, a mi alatt Dánia feleletét várhatjuk értekezleti javaslatunkra. Hogy Dánia válasza nem lesz feltétlenül elutasító, sokan teljesen meg vannak győződve. De értekezni akarni valamely ügy felett, és kielégítő egyezményre jutni: két különböző dolog. Még szükség emlékeztetnünk a közönséget, hogy Dánia és Németország egy-két olyan pont felett vitáznak, a melyek semmi közvetítő kiengedést meg nem engednek. Ha Németország tisztán személyi uniót kíván, az értekezlet eredménytelen lesz, mert Dániának lehetetlen saját szétárbolását aláírnia. Szintoly kevésbé tehetjük fel, hogy a német hatalmak ráálljanak a Schleswig és a dán királyság között mostan létező kapcsolatra. Szóval: a javasolt értekezlet nem ígér semmi megoldást.”

Olaszország. Róma, mártius 12. Az „Agent. Havas”-nak írják: A pápa folyvást ágyban fekszik, bárha a láz meg is szűnt. O

szentsége gyenge és az orvosok kimondották, hogy a nagy héti ünnepekben való részvételről le kell mondania, különben egészségét veszélyezteti. A szent atya némileg nyugtalan lett az orvosok e nyilatkozatára.

Az „Indep. B.” folyó hó 17-ről jelenti: „Jó forrásból származott tudósítások szerint a pápa betegsége súlyosbult.”

A német-dán csataterőről. A „Times” folyó hó 19-i számában a következő tartalmu sürgönyt közöl: Sonderburgból távirják esőtörtőn reggelről, hogy az egész düppeli vonal hosszában esata foly s erős ágyúzás hallzik. A poroszok elfoglalták, a dánok hősi ellenállása után, Düppel falut s a tonbjergi hadállást. A düppeli hadállás még sértetlen.

A poroszok nagy erőt fejtettek ki. Ágyúik három angol mértőföldre hordottak. Ma elesett egy dán ezredes, s 70 sebesültet hoztak be. Az ellenség vesztesége tetemes. A dánok bátorsága nincs megtörve.

Oláh-Moldvafejedelemség. J a s s i, martius 10. A „Vaterland” írja: „A „Gen.

Corr.”-t értesítik, hogy a külföldi forradalmárok száma az utóbbi hetekben jelentéke-nyül szaporodott, és hogy legközelebb ismét beütési kísérlet várható még pedig két irányban. Számítanak a moldva-oláhok támogatására; de csak annyit várhatnak tőlük, hogy nem fogják akadályozni. Galaczba 110 ágyút várnak, a melyek Párisban készültek. Miután az átadás csak Galaczban fog megtörténni, az a kérdés merül fel: vajon a porta akadályozhatja-e a Bosporusba már megérkezett ágyúk tovább szállítását, miután Galaczba érkezéskig francia alattvaló tulajdonát képezik.”

A „Wiener Lloyd”-ban pedig ezt olvasuk: „Az Aldunánál folyó forradalmi egyezkedésekről szaporodnak a tudósítások. Az „A. Z.” levelezője azt az érdekes tényt közli, hogy folyó hó 14-dikén Galaczban Klapka-, Türr- és Kossuthnak találkozása volt. Többé semmi kétség sem szenved, hogy a forradalom combinált támadást tervel Velenczére és Magyarországra.”

Erdélyi		Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhah. fontja.
		Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.	
piaczi árak:		k r a j c z á r o k b a n.					
Abrudbánya	febr. 15.	440—400	—	—	180—170	320—300	10
Beszterce	mártius 8.	320	—	—	130	200—200	12
Brassó	" 18.	294	156—148	154—134	106—102	160	12
Dézs	" 15.	340—330	220—210	—	120—110	200—200	11
K. Fehérvár	" 12.	400	256	—	190	200	14
Kolozsvár	" 17.	380	216	—	148	216	14
M.-Vásárhely	" 17.	346—310	236—210	—	114	188	12
N.-Enyed	" 17.	336—310	288—150	—	168—120	229	12
Szamosújvár	" 14.	320—300	210—200	—	120—110	210—200	12
Szászváros	február 27.	390—390	290—290	—	196	195—295	13
Sz.-Régen	mart. 10.	330—300	200—292	170—160	120—112	200—292	12
N.-Szeben	" 18.	360—307	193—180	200	153—140	187—173	14
Sz.-Udvarhely	" 15.	312—304	149—140	—	112—105	155	10
Torda	" 19.	346—320	214—210	186—180	148—140	202—200	11

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

Hirdetmény.

(1—3)

Néhai Maurer Mihály árvainak, nemes Maros-székhelyen levő Nyárad Szt-Lászlói jószágok, az illető gyámbatóság beelégzése nyomán eladóvá tétetvén, — ennek folytán a szabadkézből árverezés folyó 1864-ik év április 30-kán a Nyárad-Szent-Lászlói curialisban fog megtartatni; azonban a vásárolni szándékozók értekezhetnek addig is e felől gondnok Seithal Ferencz ural Ürmösn.

E hó 30-kán kezdődik

a 2 millió 121,300 markából álló legujabb nagy pénzsor-sor-lásának huzása, melyben csak nyeremények (nyerő számok)

h u z a t n a k.

Biztosítva van szabad Hamburg városa által.

Egy egész eredeti államsorsjegy ára 4 frt o. é.
Egy fél „ „ „ „ 2 frt o. é.
Két negyed „ „ „ „ 2 frt o. é.
Négy nyolcad „ „ „ „ 2 frt o. é.

17,300 nyeremény között vannak főnyeremények: 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 20,000, 15,000, 7-szer: 10,000, 8,000, 6,000, 2 er: 5,000, 3-or: 4,000, 13-or: 3,000, 53-or: 2,000, 6-or: 1,500, 6-or: 1,200, 106-or: 1,000, 106-or: 500, 6-or: 300, 106-szor: 200 sat.

A legnagyobb nyeremények folytonos kifizetése által eléggé ismeretes váltóügym változatlanul s mindig igaznak marad.

„ISTEN ÁLDÁSA COHNNAI!”

A külmegrendeléseket pénzküldés mellett mindenféle papírpénz-nemekben vagy szabad markákban magam teljesítem gyorsan és titokba tartva a legátalabbi vidékekre; a hivatalos sorshuzási jegyzéket a nyeremény összeggel együtt mindgyárt a huzás után küldöm szét.

Laz. Sams. Cohn. hamburgi bankár.

(70)

24/3

(3—4)

Árverési hirdetmény.

(2—3)

A néhai gróf Kemény Sámuel hagyatéki tömegéhez tartozó, Tordamegyében ke-belezett gerendi fő jószág a hozzá tartozókkal együtt, ugyszintén Közép-szolnokmegyében kebelezett girókuti fő jószág a hozzá tartozókkal együtt, jövő április hó 7-én és követ-kező napokon s Kolozsmegye törvényszékénél tartandó árverezés útján: folyó év április 24-étől kezdődő hat egymásután következő évekre haszonbérbe adandó. Bérleti kívánók addig is az árverezési feltételeket a hivatalos órákon megtekinthetik Kolozsmegye törvényszékénél, vagy pedig azokon kívül a tömeg gondnoknál. — Kolozsvárt, mart. 21-én, 1864.

PÓCH JÓZSEF, tömeg-gondnok.

Bérbe adó ház.

2—3

A piacszoron 162-dik sz. alatti gr. Gyulai háznál az emeletben az első rész, 5 szoba, konyha, alatt két szoba, bonyha, kamara, pince, szin és istálló szentgyörgy naptól kezdve bérbe adandó! Értekezhetni kismesterutca 147. alatti háznál.

(68)

(3—3)

Folyó 1864-dik év április 1-ső napján történik a milánói állam-nyere-mény sorshuzása. Főnyeremények: 100,000, 80,000, 70,000, 60,000, 50,000, 45,000, 40,000, 10,000, 5,000, 4,000, 3,000, 1,000 sat, melyek a sors-huzás után ezüstpénzben kifizettetnek.

Az egész nyeremény-összeg teszen 400,000 frtot.

Egy sorsjegy ára csak 2 fr. Hatnak az ára 10 fr. Tizennégynek 20 fr o. ért.

Mivel a résztvét ezen szolid s nagy számu nyereményekkel ellátott sorshuzásokban előreláthatólag ismét, mint ez előtt, igen jelentékeny leend, az összeg melléklése mel-letti megrendelések minél előbb és egyenesen az alóli bankházhöz küldendők.

Br. Schottenfels

majnai Frankfurtnban.

A nyeremény-jegyzék minden résztvevőnek a sorshuzás után mindjárt bérmentesen elküldetik.

(74) A Hásongárdban 10 fertály gyümölcsös, jóféle termő gyümölcs-fakkal beültetve eladó. Értekezhetni ügyvéd Groisz Nándornál Kolozsvárt.

(1—3)

Hirdetmény.

(3—3)

A nemes Tordamegyébe kebelezett M.-Sályi limitált összes birtokosi korcsomai jog három vagy több évekre jövő Szt.-György naptól kezdve licitatio útján haszonbérbe kiadandó martius hó 31-kén.

Értekezhetni helyett M.-Sályiban, birtokos Rettégi Sándornál.

(58)

ELADÓ HÁZ.

(2—3)

A belváros Ó-vár toronyutczában 263 szám alatt lévő telkes hasz eladó. Értekezni lehet a ház tulajdonosnál ugyanott.

(69)

(3—3)

Vetnivaló tavasz-repcze és gumborka, vékaja 3 forint, valamint francia luczerna, lóher és burgundi répa kapható Kolozsvárt, TAUFFER FERENCZ mag- és fűszer kereskedésében.

(52)

(3—3)

Kolozsvárt KOZÁK EDE fűszerkereskedésében mindig friss minőségben kapható: magyar LUCZERNA mag, LÓHER- (Steier Klee), REIGRAS-, MUHAR-, BURGUNDI takarmány RÉPA-, TARLO RÉPA-, ÁKACZFA-, EPERFA- és mindennemű veteménymagvak.

(45)

Kiadó szállások.

(4—4)

A kétviz közt ugynevezett Széchenyi téren, a hídkapu kimenet balra 26 számú telken két rendbeli szállás a jövő Szentgyörgy napon kezdve bérbe kiadó.

Az előírtan levő földszinti szállás utczára is nyilván, kiskereskedésre bolt is használható, s a szükséges mellék szobákkal, s konyhával, pince részszel el van látva. Évi hasznbérre 190 frt. Csak a boltnak egy mellék szobával és konyhával s pince részszel 120 forint.

A hátrési szállás áll, egy nagy tereméből, előszobából, s két mellék szobából. Évi hasznbérre 180 forint. A hátsó, szoba nélkül 150 forint. Szerződhetni ott helyt a tulajdonossal.

(61)

Ajajlat.

(2—4)

Alóliartak a n. érd. és t. közönségnek figyelmébe ajánljuk NAGY FLÓRIS asz-talos mestert Pestről, ki városunkban mint már több jeles asztalos műdarabokat, ugy közelebből dr. Hincz György ezim alatti gyógyszer-táram asztalos munkáját, és Merza Testvérek ezim alatti rőfiskereskedési áruhelyünk asztalos munkáját (Portuall) készítvén, miután mérsékelt ár, czélszerű és jó munkája által elismerésünket méltán kiérdemelte; mi, mint ezen iparágban az újabb ízlést tanúsító s válatatában pontos egyént esmérvén meg, óhajtanánk, hogy ipara a n. érd. t. közönség által minél inkább igénybe vétetnék.

Lakása Kolozsvárt, Plébaniatér báró Wesselényi Ferencz-ház 166-dik sz. alatt.

Dr. Hincz György, s. k.

Merza Testvérek, s. k.

(64)

Árverezési hirdetmény.

(3—3)

A néhai gróf Kemény Sámuel hagyatéki tömegéhez tartozó ns. Dobokamegyébe ke-belezett nagy-sajói fő jószág a hozzá tartozókkal együtt; Kolozsmegye törvényszékének 3856 1863. sz. alatt kelt végzésénél fogva folyó év április 24-től kezdődő hat egymásután kö-vetkező évekre jövő április hó 6-kán Kolozsmegye törvényszékénél tartandó árverezés útján haszonbérbe adandó. Bérleti kívánók az árverezési feltételeket bármikor a hivatalos órákon megtekinthetik Kolozsmegye törvényszékénél, vagy a tömeggondnoknál.

Kolozsvárt, matus 16-án 1864.

Poch József,

tömeg-gondnok.

(67)

Kiadó szállás.

(3—3)

A Fröhlich-ház első emeletén 3 szoba egy utczára kiadó; értekezhetni a tulajdonosnál vagy Demjén L. könyvkereskedésében.